
ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

NYHETS BREV 248 ÄLDRE VARIA 28 OKTOBER 2014

*Jakobsgatan 27 nb | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: rehnstroem@svaf.se | www.matsrehnstroem.se*

ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

DETTA NYHETS BREV innehåller flera arbeten rörande svensk historia, till exempel BOTIN, DAHLBERG, EKHOLM, GRIMOARD och VERTOT. Den sistnämnda, som är bunden i två samtida röda marokängband, är nog den mest omtryckta svenska historieboken efter Voltaires Karl XII-biografi.

Här finns också svensk vitterhet av bland andra ADLERBETH, BELLMAN, HORN och MÖRK samt flera tidiga svenska diktantologier.

Ett intressant samlarområde är äldre översättningar till svenska och det finns ett par exempel i denna katalog. Mycket uppmärksammas i sin samtid var Lilliestråles tolkning av Marmontels *Belisaire*. Den utkom året efter det franska originalet.

Med vänliga hälsningar!

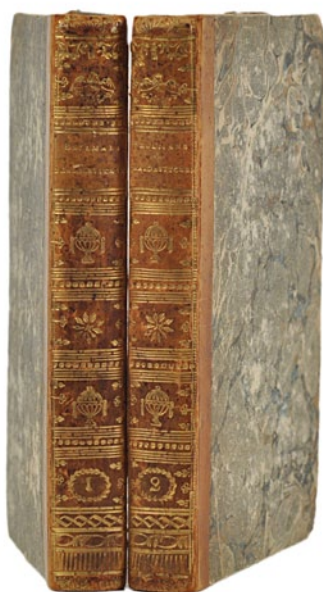
MATS REHNSTRÖM

1. ADLERBETH, G. **Skald-skrifter**. I-II. Sthlm, J. P. Lindh, 1797-98. 8:o. (6),274 + (12),236 s. Häftad och oskuren i nött samtida gråpappomslag. Ryggen förstärkt med gammalt gråpapper i senare tid. Genomgående lager- och småfläckig. Med en reva i yttermarginalen och in i texten på s. 273 i del I. ★1500

Klemming Sveriges dramatiska litteratur s. 107 för "Iphigenie" (originalet av J. Racine, musiken av F. Uttini), s. 156 för "Oedip", s. 174 för "Phedre och Hippolyt" (originalet av Racine), s. 122 för "Cora och Alonzo" (efter en episod i Marmontels "Les incas", musiken av J. G. Naumann), s. 103 för "Eglé", s. 110 för "Amphion" (originalet av A. L. Thomas, musiken av J. G. Naumann), s. 111 för "Prolog vid kron-prinsens födelse", s. 125 för "Gustaf II Adolfs ära" och s. 514 för "Ord afsungna i Upsala dom-kyrka 1793". I denna sällsynta första utgåva av Adlerbeths samlade skrifter återfinns även hans tidiga översättningsförsök av klassiska författare. Författaren lät under tryckningens gång göra rättelser och vissa blad fick tryckas om.

2. ALMSTRÖM, P. O. **Handelsvaru-kännedom** eller underrättelse om de förnämsta handels-artiklars ursprung, produktionsställen och beståndsdelar, samt kännetecknen på deras godhet, äfvensom om de förfalskningar och förskämningar hvilka de äro underkastade, jemte medlen att upptäcka de förra och förekomma eller afhjelpa de sednare genom behörig undersökning, förvaring och behandling. En handbok för så väl dem som egnat sig åt handeln som för hvar och en hvilken bör, eller önskar, äga kännedom om handelsvaror och kunna bedömma deras godhet. Sthlm, P. G. Berg, 1845. 8:o. (4),634,(1) s. Ngt nött samtida hfrbd med blindpressad ryggdekor och gula snitt. Ryggen aningen blekt och med ett litet hål. Den inre främre falsen svag och delvis sprucken. Titelbladet och det följande bladet med en liten fläck i nedre marginalen. Små bläckfläckar i texten på s. 475-78 och liten fuktfläck i yttermarginalen från s. 627 till slutet. Ett ark felbundet. Med J. M. Berglöfs namnteckning. ★1750

Fantastiskt rik källa med mängder av uppgifter och en utförlig alfabetiskt uppställd innehållsförteckning.

3. BELLMAN, C. M. **Skaldestycken**, efter C. M. Völschows manuscripter första gången utgifna. I-II. Sthlm, Strinnholm och Häggström, 1814. 8:o. (8),XIII,(1),397,(1) + (2),376 s. Två nötta samtida hfrbd med rikt guldornerade ryggar, bruna titeletiketter och ovala nummerskyltar i glättad papp. Gula dammiga snitt. Etikettsignerad av H. G. Björkblad i Stockholm. Ryggarna ngt torra och pärmhörnena stötta. Försättsbladen urrivna. En fläck nedtill i främre snittet i första volymen. Lagerfläckiga inlagor. En fläck i yttermarginalen på s. 191-95 i del I och revor i nedre marginalen på s. 11 och 281 samt delvis lös i häftningen nedtill på s. 359-61 i del II. ★1500

Völschows avskriftssamlingar är en av huvudkällorna till Bellmans diktning. Bokbindaren Hans Gustaf Björkblad drev sin verksamhet från 1811 till 1827 då gesällen Carl Jonas Tollstén arrenderade verkstaden. H. G. Björkblad, som var född i Åbo, var son till Henrik Björkblad, även han bokbindaremästare. Han gick i lära hos H. C. Richter under åren 1803-06 och fick, då han den 8 juli 1811 ansökte om att få göra sitt mästarprov, genast tillåtelse att hos Benjamin Schneidler göra ett prov. Det godkändes den 5 augusti och Björkblad blev medlem av Bokbindareämbetet i Stockholm.

4. **BOTIN, A. af. Geschichte der Schwedischen Nation im Grundriss.** Aus dem Schwedischen ins Deutsche übersetzt von Hartw. Ludw. Christ. Backmeister. I-II. Riga & Leipzig, bey J. F. Hartknoch, 1767. 8:o. (22,2 blanka),496 + (2),382 s. Två trevliga nära samtida pappbd med sparsamt guldornerade gröna glättade ryggar och marmorerade pärmar, röda titeletiketter och gula snitt. Ryggarna med lite nötmärken och pärmhörnen något stukade. Rena inlagor men med några revor upptill i inre marginalen, i del I på s. 129 och i del II på s. 369. Med en gammal namnteckning, Ploik, och J. A. Almquists exlibris. ★3500
 Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 2536, noten. Originalet "Utkast till svenska folkets historia" utkom 1757-64. Anders af Botin (1724-90) var assessor i Antikvitetsarkivet, historiker, ekonomisk skriftställare, språkforskare, ledamot av Vetenskapsakademien och Svenska akademien.

5. **BREMER, FREDRIKA. Lifvet i gamla världen.** Dagboks-anteckningar under resor i söder- och österland. I:(I)-2-II:I-2-III:I-2. Sthlm, I. Marcus, 1860-62. 8:o. (4),IV,247 + (4),412 + (4),239 + (4),299,(1 blank,2) + (6),247 + (4),299,(1),XI s. Tre nötta samtida mörkbruna hfrbd med sparsamt guldornerade ryggar och sprängda snitt. Ryggarna torra och flammiga. Bra inlagor med enstaka obetydliga fläckar. Med Thilda Svedbergs namnteckningar. ★2800

Leijonhufvud & Brithelli Kvinnan inom svenska litteraturen s. 41. Del I omfattar Schweiz och Italien, del II Palestina och Turkiet och del III Grekland och dess öar. Översattes till engelska, tyska, franska och holländska.

6. **DAHLBERG, E. Kongl. rådets, generalguvernörens, fältmarskalkens m.m. grefve Erik Dahlbergs egenhändigt författade dag-bok.** Sthlm, Elméns och Granbergs tryckeri, 1823. 8:o. (2),III,(1 blank),330 s. Stänkdekorerat hfrbd från 1900-talets första hälft med upphöjda bind, guldornerad rygg, brun titeletikett och brunstänkta snitt. Ryggen blekt och ngt fläckig. Den fina inlagan tryckt på blåtonat papper. Fuktfläck på s. 25-28 och en råkant i yttermarginalen på s. 118. Med Berndt Hays namnteckning daterad den 5 mars 1925. ★1500

Setterwall Svensk historisk bibliografi 4625. Utgiven av S. Lundblad. Dagboken sträcker sig från Dahlbergs födelseår 1625 till 1697, sex år innan hans död och rör i huvudsak hans många resor, både inom Sverige och till utlandet. Han besökte bl.a. Tyskland, Polen, Italien, Holland, Frankrike och England. Dagboken utgavs ånyo i Uppsala 1912 och året efter i fransk översättning. Originalmanuskriptet tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

7. **Den arabiske printsen Dyris märkwärldige händelser.** Västerås, hos sal. P. Devalls enka af J. L. Horrn, 1751. 8:o. 134 s. Tagen ur band. Titelbladet med lagade revor och en del pappersförluster i marginalen. Några smårevor i nedre marginalen på s. 15. Lätt lagerfläckig. Enstaka småfläckar. ★2500

En ny upplaga utkom 1783. Bök som inte känner till varken författare eller översättare kallar romanen galant.

7.

8. (EKHOLM, E.) *Den svenska fatburen*. En wecko-skrift. 1-IX. Sthlm, P. Hesselberg respektive kongl. Finska boktryckeriet respektive Kongl. tryckeriet, 1767-71. 8:o. (2), 184, (8) + 184, (8) + 192 + 192 + 192 + 192 + 192 + 192 + 191, (1) s. Tre samtida men ej helt uniforma hfrbd med upphöjda bind och sparsamt guldornerade ryggar samt stänkta snitt. Första volymen ganska hårt nött, den andra ngt nött och den tredje i fint skick men sannolikt bunden ca 1800. Enstaka lager- och småfläckar samt några små marginalanteckningar. Första volymen med nästan genomgående fuktrand, som blir starkare mot slutet av fjärde delen och delvis ngt fukt bucklig. Bortriven marginalbit utan textförlust på s. 105-06 i första delen och s. 13-14 i tredje delen klippt i yttre marginalen. Fula limrester i innermarginalen på femte delens titelblad. Nionde öppningens två sista nummer nedskurna i mindre format. Med Adolf Ludvig Stjernelds namnteckningar på titelbladen i början av varje band och stplr från Göteborgs museum daterade 1861 samt gallringsstplr från Göteborgs stadsbibliotek, Ernst Hagelins stplr och hans och Hilda Hagelins exlibris.

*9000

Lundstedt Sveriges periodiska litteratur 104. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8899. Hesse Svensk numismatisk bibliografi 0711. Allt som utkom och ovanlig komplett, i synnerhet med separat titelblad till första öppningen. Bland Ekholms medarbetare fanns bl.a. G. Ribbing. Innehåller ett stort antal notiser, artiklar och avtryckta handlingar med anknytning till Sveriges historia, bl.a. märks Joh. Conrad Mörlings "Kort relation, om den fatale ost-indiska resan med skeppet Ulrica Eleonora, som år 1733 ifrån Götheborg afgick" och ett sammandrag av Ehrenstrahls beskrivning av Karl XI:s kröningsfest samt "Underrättelse om gamla handskrefne statuter för rid. S. Jörans gille wid Kopparberget". Adolf Ludvig Stjerneld (1755-1835) var en av ledarna för oppositionen mot Gustav III i slutet av 1780-talet och försökte bl.a. vinna ryskt stöd för att inskränka kungamakten i Sverige. Kungen fick kunskap om planerna och Stjerneld arresterades tillsammans med andra oppositionsmän. Han släpptes dock ett år senare och vann ny gunst vid hovet. 1821 blev han invald i Vitterhetsakademien och ihopbragte på sin ålders höst en diger samling manuskript, böcker och porträtt på Gripsholms slott där han var ståthållare sedan 1822. Han var en nydanare av slottets porträttgalleri och utvidgade samlingen så att den inte bara innehöll kungligheter, utan även andra bemärkta svenska män och kvinnor. Hans son skänkte en stor del av de privata samlingarna till Uppsala universitetsbibliotek och Linköpings stiftsbibliotek.

9. [Gustav II Adolf] (GRIMOARD, P.-H. de) *Lettres et mémoires de Gustave-Adolfe, de ses ministres et de ses généraux, sur les guerres des suédois en Pologne et en Allemagne, depuis 1625 jusqu'en 1632; avec un appendice relatif aux campagnes de 1633 et de 1634: collection tirée des archives de Suede.* Paris, chez Firmin Didot, 1790. 8:o. xxii,(2),295 s. Samtida ngt nött marmorerat skinnbd med rikt guldornerad rygg, mörkröd titeletikett av marokäng och röda snitt. En bit av skinnet bortrivet i nedre yttre hörnet på bakre pärmén. Ryggen ngt blekt och repig. Pärmhörnen hårt nötta och stukade. En fransk antikvariatsbokhandelsetikett upptill på insidan av främre pärmén. Ställvis ngt lager- och småfläckig. Rättelser införda med bläck. *4000
 Setterwall Svensk historisk bibliografi 1461. Översatt av G. Lindblom och utgiven av Philippe-Henri de Grimoard.

10. (HORN, C. F.) *Små skaldestycken.* (Köpenhamn), B. Brünnich, (1816). 8:o. Grav. titelblad,3-190,(1,3 blanka) s. Trevligt samtida alrotsmarmorerat hfrbd med guldornerad rygg och röd titeletikett i glättad och svagt mönsterpressad papp. Ryggen minimalt blekt och lätt nött. Inlagan obetydligt lagerfläckig med några enstaka småfläckar. *1250

Det graverade titelbladet, med författarens porträtt i stället för författarnamn, är signerat av A. Flint. En dansk översättning av Rahbek utkom 1824, ett år efter Horns död. Denne landsförvisades efter sitt deltagande i mordet på Gustav III.

11. *Idun.* Svenska skaldeprof, med esthetisk och historisk inledning, för ungdomens bildning utgifna af J. M. Winge. Sthlm, Z. Haeggström, 1835. 12:o. xii,420 s. Häftad och oskuren i gammalt gråpappersomslag. Titelbladet med mindre pappersförluster och revor. Smuts i yttermarginalen på s. 25. Gamla lagningar i yttermarginalen på s. 46 och 395. Hål i övre marginalen på s. 289 och 391, det senare med förlust av pagineringen. Med Kungliga bibliotekets diskreta duplettmarkering i blyerts. *900

Björck Svenska språkets skönheter 29. Inleds med en uppmaning att läsa poesi, för att: "Poésien lyfter menniskan öfver det jordiska, hon befriar själen från de bojor, som hålla henne fången, och upphöjer henne till en skönare verld. En människa, som blifvit väckt till sådana njutningar, har derigenom beträdt en högre bildnings bana". Till skillnad från att läsa romaner: "Huru många hafva icke, till sin stundom obotliga skada, genom en ursinnig romanläsning förslappat själen och beröfvat den kraften till allvarsam sysselsättning, onyttigt använt sin tid, förlorat hogen för all ädlare verksamhet och allt uthållande själsarbete, stundom till och med så förderfvat sin känsla, att de knappt varit i stånd att förstå en verkligt stor författare?". Björck påpekar att Winge efter en historisk inledning med citat och verslära i huvudsak hämtat sitt dikturval ur det sista decenniernas diktning och helt utesluter Bellman men ger Stagnelius större utrymme än Tegnér.

12. (INGMAN, C. J.) *Eloge de Jean Baner, feldmaréchal général pendant la guerre de trente ans: un plus célebres héros de son tems. Avec un tableau historique du siecle de Gustave Adolphe surnommé le grand; proposé pour prix d'éloquence par l'Académie royale des inscriptions et belles lettres de Stockholm; traduit du suédois par l'auteur.* Köpenhamn, C. F. Holm, 1787. 8:o. 127 s. Ljusrött svampmålat samtida pappbd med sparsamt guldornerad rygg, blå titeletikett och guldornerade ramverk på pärmarna samt helt guldsnitt.

Ngt nött och blekt rygg som har en gammal etikett nederst. Spricka i främre innerfals. Försättsbladet med fuktrand. Inlagan tryckt på gröntonat papper. Med Martin Hogstadius exlibris. ★1750

Setterwall Svensk historisk bibliografi 4566. Ingman undertecknar den tryckta dedikationen "C. J. Manderfeldt". Bandet är ett presentband. Carl Johan Ingman (1747-1813) var litteratör och politisk äventyrare. Han studerade i Åbo och Uppsala samt valdes in i *Utile dulci* 1769. Från 1771 propagerade han för Gustav III med politiska broschyrer och tal. Han blev chargé d'affaires i St. Petersburg där han genom dyrbart levnadssätt råkade i skulder och begick åtskilliga olagligheter, varefter han rymde till Norge och antog namnet Manderfelt. Därifrån och senare från Köpenhamn hemsände han spionrapporter och tack vare dessa belönades han 1790 med full amnesti för sina förbrytelser. Samtidigt fungerade han även som spion för dansk räkning. Ingman-Manderfelt återvände till Sverige 1799. Originalen till äreminnet över Johan Banér trycktes i Stockholm 1776 då författaren tävlade om Vitterhetsakademiens pris. En tysk översättning trycktes i St. Petersburg 1783

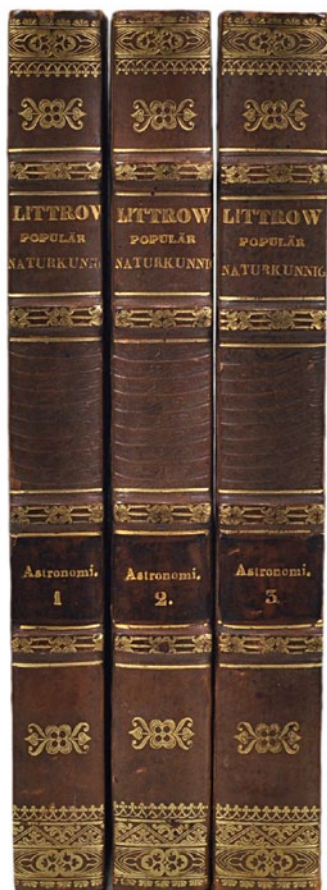
13. [Kraus] (SILVERSTOLPE, F. S.) **Biographie af Kraus**, med bilagor af femtio bref ifrån honom. Sthlm, J. Hörberg, 1833. 8:o. Grav. titelblad, 158,(2) s. Marmorerat pappbd från 1900-talets första hälft med brun titel-etikett av skinn och rödstänkta snitt (Sture Fransson). Titeletiketten ngt blekt och ryggen aningen mörknad. Inlagan lätt lagerfläckig. ★2500

Joseph Martin Kraus (1756-92) kallas ibland för "den svenske Mozart". Han var född i Tyskland och blev sedermera hovkapellmästare vid Operan och god vän med Carl Michael Bellman. Han dog endast 36 år gammal, sjuk och utfattig och är begravd på Tivoliudden vid norra Brunnsviken. Silverstolpe var en av Kraus bästa vänner och det här är den första stora biografien över tonsättaren.

14. LÉNSTRÖM, C. J. **Svensk anthologi eller vald samling af svenska skaldestycken** från äldre till nyare tider i tre delar med porträtter. I-III. Örebro, N. M. Lindhs boktryckeri, 1840-41. 12:o. Litograferad front,(2),III,(1 blank),360,(5) s. + litograferad front,VIII,375,(4) s. + litograferad front,(2),520,(8) s. Tre enkla samtida mörkbruna klistermarmorade pappbd med handskrivna titeletiketter. Falsarna till del II spruckna. Inre falsar svaga. Inlagorna lagerfläckiga och del II dessutom fuktubblig och med en tonad fuktrand nederst. Några småfläckar i del II på s. 270-71. Del III med maskangrepp som förorsakat en del mindre textförluster på s. 287-303. Ett ark felbundet i sista delen. Med Maria Glasells namnteckningar. ★1400

Björck Svenska språkets skönheter 32. Frontespiserna med porträtt av: Dalin, Creutz, Gyllenberg, Hallman, Oxenstierna, Lidner, Thorild, Leopold, Lenngren, Stiernhielm, Kellgren, Bellman, Tegnér, Franzén, Wallin, Stagnelius, Atterbom, Geijer, Ling, von Beskow, Almquist, Vitalis, Dahlgren, Nicander, Euphrosyne, Grafström och Runeberg. Antologin är uppställd i tidsperioder och efter författare samt inleds med 60 sidor folkvisor. Lénström lämnar stor plats för helt samtida dikt, vilken fyller hela den sista delen. En av de klassiska svenska antologierna.

15. LITTROW, J. J. von. **Himmelens under**. Populär astronomi. Öfversatt från andra upplagan. Compl. i trenne delar med 117 figurer. I-III. Sthlm, Z. Hæggström, 1839-40. 8:o. III-IX, 10-408 s. & 4 utvikbara litograferade plr + 3-432 s. & 13 litograferade plr varav 10 utvikbara + 3-513,(4) s. & 6 utvikbara litograferade plr. Tre trevliga samtida hfrbd med upphöjda bind, blindpressade och guldornerade ryggar samt grönstänkta snitt. Ryggarna ngt blekta. Inlagan med några enstaka obetydliga lagerfläckar. Med Fr. Rydbergs namnteckningar. Saknar serietitelbladen. ★1500

Bibliothek i populär naturkunnighet I-III. Översatt av G. V. Bergström och redigerad av Gustaf Thomée från originalet: "Die Wunder des Himmels oder gemeinfassliche Darstellung des Weltsystems". De olika delarna med följande undertitlar: "Theoretisk astronomi, eller himmelns allmänna phenomener", "Beskrifvande astronomi, eller himmelns topographi" respektive "Physisk astronomi, eller lagarne för himlakropparnas rörelser". Författaren var tysk astronom och verksam som chef för observatoriet i Wien.

16. LIVIJN, C. **Samlade skrifter.** Utgifne af Adolf Iwar Arwidsson. I-II. Örebro, N. M. Lindh, 1850-52. 8:o. xxiv, 442, (1) + (2), 386, (2) s. Två hfrbd med guldornerade ryggar, titel- och runda deltiteletiketter i rödbrun marokäng samt gula snitt (Hedberg). Båda ryggarna ngt flammiga och den första med ett par små fläckar. Enstaka lagerfläckar och några smärre lagade marginalrevor. Med obetydlig fläck överst på den andra delens sista tio sidor. Fint ex. med Sten och Brita Westerbergs blindpressade exlibris på försattsbladen. Från Beatelund.

★2500

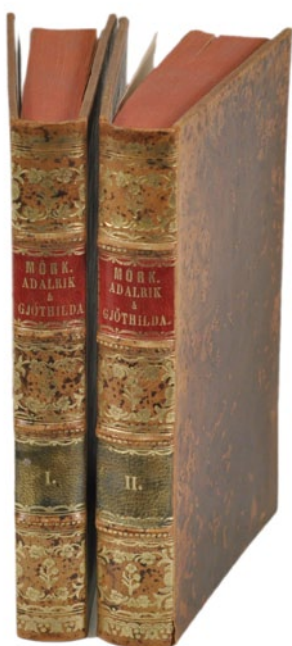
Klemming Sveriges dramatiska litteratur s. 205. Utöver Clas Livijns (1781-1844) "Spader dame" ingår också bland annat berättelsen "Axel Sigfridsson" som delvis utgavs redan 1817. Texten behandlar den moderna kvinnans krav på möjlighet till förhållande utan giftermål, och föregriper därmed Almquists "Det går an". Likheten har ansetts vara så stor att det har diskuterats huruvida Almquist läst och lånat från berättelsen eller inte. I andra delen ingår bland annat den regerings- och oppositionskritiska pamfletten "Om ministère och opposition i Sverige", som 1831 utgavs under pseudonymen Jan Jansson.

17. MARMONTEL, (J. F.). **Belisar.** Öfversättning. Sthlm, L. L. Grefing, 1768. 8:o. 164 s. Hfrbd från ca 1800 med sparsamt guldornerad rygg och tegelröd titeletikett i glättad papp. Blåstänkta snitt. Enstaka lager- och småfläckar. Vaxfläck i övre marginalen på s. 46, obetydligt bläckkladd på s. 57, understrykningar på s. 67 och fläck på s. 135 samt 155-64. Med en fuktrand på s. 136-52.

★1350

Översatt av J. W. Liljestråle. En ny upplaga av denna översättning utkom 1778. Det franska originalet, "Belisaire", utkom 1767. Den religiösa tolerans som predikas i denna upplysningsroman fick teologerna i Sorbonne att reagera. I den litterära strid som följde kunde Marmontel publicera sin brevväxling med kronprins Gustav, som läst boken och uppskat-

tat dess budskap. Den svenska upplagan är dedicerad till kronprinsen i form av en vers av översättaren.

18. (MÖRK, J. H. & TÖRNGREN, A.) **Adalriks och Giöthildas äfventyr**. Andra upplagan med förbättring. I-II. Västerås, J. L. Horn, 1786. 8:o. (6), 434 + (2), 452, (2) s. Två trevliga alrotsmarmorade skinnbd från slutet av 1800-talet med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar, röda titeletiketter, gröna nummerskyltar och röda snitt. Ryggarna ngt blekta och en ljus fläck på nummerskylten till del I. Minimal spricka nederst i främre ytterfalsen på första volymen. Enstaka lager- och småfläckar. Titelbladet till den första delen med en gammal bläcknumrering i övre marginalen, mindre bläckfläck på s. (6), enstaka marginalnoteringar och en reva i yttermarginalen på s. 27, ett litet hål i yttermarginalen på s. 29-41 och pappersförluster på s. 137-39 och 353, även dessa i yttermarginalen. Den andra delen med några mindre solkfläckar i yttermarginalen på s. 326 och på sista bladet. *4500

Första upplagan utkom 1742-45. De sista två opaginerade sidorna med bokreklam i del II.

19. (NYRÉN, C.) **Mappa geographica Scelestinae**, eller Stora Skälmslandets geographiska beskrifning. Sthlm, J. G. Lange, 1786. 8:o. 56, 1-336, 335-37 s. Litet träsnitt på s. 49 i andra pagineringsföljden. Samtida ngt nött hfrbd med upphöjda bind, sparsmakad guldornering och ljus titeletikett i glättad papp samt stänkta snitt. Sprickor i pärmarnas ytterfalsar. Delvis lagerfläckig inlaga. Bortskrapad anteckning på titelbladet och 1800-noteringen "Sturzenbecker". Med Elof Förbergs exlibris. Saknar kartan! *6000

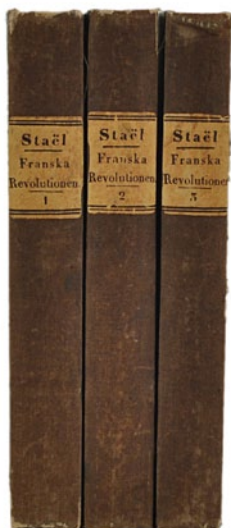
Lundwall Illustrerad bibliografi över science fiction & fantasy s. 226. Med en versifierad "Dedication. Til den svenske studerande ungdomen". Tidig svensk fantasy, Sarah Ljungquist förtecknar den som den sjunde svenska utopin i "Den litterära utopin och dystopin i Sverige". Kartan - som saknas här - graverades av J. L. Caton 1788 och verket finns upptaget i trycklistan först 1789, men med all sannolikhet trycktes texten 1786. Carl Nyrén (1726-89) var kontraktsprost i Kuddby, medarbetare till Jonas Alströmer och översättare. Föreliggande arbete fann ingen nåd hos Hammarsköld: "Det skall vara en imitation af Gullivers och Klims diktade resor, men är utfördt utan phantasi och qvickhet. Uppfinningen är platt, satiren ytlig, utförandet rått och obehagligt". Fredrik Böök var om möjligt än mer negativ i sitt omdöme när han kallade romanen "den tråkigaste bok som finnes i den svenska vitterheten". Sarah Ljungquist ser den däremot som ett mycket intressant exempel på en tidig svensk utopi som "visar prov på ett betydligt mer avancerat och nydanande förhållningssätt till genren än någon av sina inhemska föregångare" och att Nyrén baserar "stora delar av sin utopi på ett emblematiskt uttrycksätt med rötter i 1600-talets barockestetik". Arbetet bygger delvis på en tysk utopi från mitten av 1600-talet, "Erklärung der Wunder-seltzamen Land-Charten Utopiae".

20. SAHLSTEDT, A. **Swensk ordbok med latinsk uttolkning**, på kongl. majestäts allernådigaste befallning författad, och i ljuset framgifwen. Dictionarium svecicum cum interpretatione latina, jussu s:æ r:æ m:tis concinnatum, inque lucem editum. Sthlm, C. Stolpe, 1773. 4:o. (8), 16, 1-233, 238-39, 236-37, 234-35, 240-786, (1) s. Samtida ganska nött stänkdekorerat skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och ljusgul titeletikett i glättad papp. Röda snitt. Skinnet på ryggen skadat överst och nederst. Titeletiketten med spricka och nagg. Med ett litet maskhål som huvudsakligen är i övre marginalen. Den märkliga pagineringen beror på att sidorna placerats fel på arket vid tryckningen men texten är komplett. *2500

Abraham Sahlstedt (1716-76) blev 1747, med arbetet "Försök till en svensk grammatika" som merit, skrivbiträde i Vetenskapsakademien och lät senare publicera en "Svensk ordbok" (1757), en "Glose-bok på latin" (1765) och ett "Dictionarium pseudo-svecanum" (1769). Förhistorien till föreliggande arbete var att Sahlstedt fick i uppdrag att granska det manuskript till en ordbok som Vetenskapsakademien köpt av Samuel Schultze. På Sahlstedts inrådan bestämde sig akademien snart att låta Sahlstedt utarbeta en helt ny ordbok, ett arbete som emellertid drog ut på tiden. Detta berodde inte minst på de många och långa diskussionerna i akademien med den språkintresserade A. J. von Höpken. Sahlstedts ordbok utmärker sig dels genom att vara inriktad på det allmänna ordförrådet, dels för att undvika omständliga etymologier samt syftar till att vara något av en riksligare vad gäller ortografin och böjningar. Då fokus ligger på svenskan och de svenska orden har arbetets betecknats som en föregångare till "Svenska akademins ordbok". Hannesdóttir skriver i "Lexikografihistorisk spegel" att ordboken "är till sin struktur mycket konsekvent och väl genomarbetad, och den tycks ha förenat båda sina angivna syften på ett lyckligt sätt. Samtidigt som de grammatiska uppgifterna för källspråket tjänade som hjälp för utlänningar som ville lära sig svenska, fungerade de som en bekräftelse och en konsolidering av den strukturering av det svenska språket som tidigare presenterats i SSG [Sahlstedts "Försök till en svensk grammatik"]. Svensk ordbok var också synnerligen viktig för utvecklingen av en svensk lexikografisk tradition. Beträffande den lexikaliska beskrivningen av de svenska ordens formella egenskaper etablerar Sahlstedt den beskrivningsmodell som i allt väsentligt används fortfarande." Inblandningen i språkfrågor visar på Vetenskapsakademiens vittfamnande intressen.

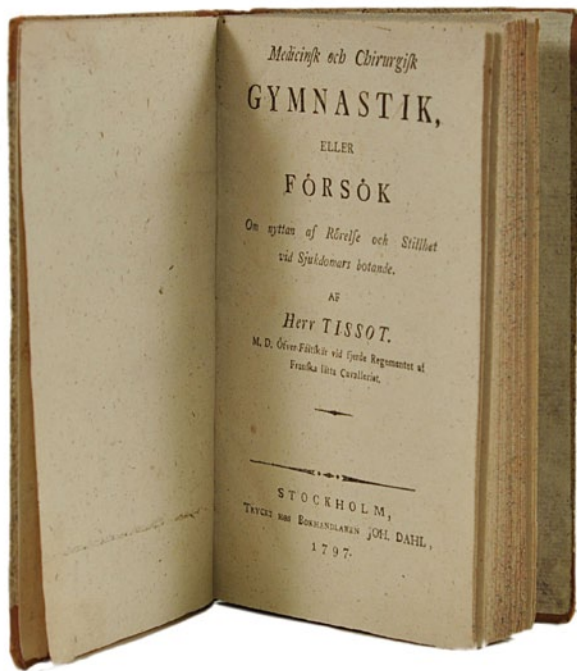
21. **Sommarpromenaden**, för 1792-1801. I-X. Uppsala, J. F. Edman respektive J. Edmans enka, 1793-1801. 8:o. 96 + 97-192 + 193-290,(6) + 291-406 + 96 + 96,(4) + 99,(1) + 95,(1) + 95,(1) + 94,(2) s. Två samtida marmorerade hfrbd med sparsamt guldornerade ryggar, titeletiketter av glättad papp och stänkta snitt. Ryggarna ngt repiga och med några minimala fläckar. Främre ytterfalsen på andra volymen med liten spricka överst. Bra inlagor med endast smärre lager- och småfläckar. Med Matthias Floderus namnteckning daterad 1816. ★2000

Björck Svenska språkets skönheter 6. Första häftet i andra upplagan från 1795. I häftena för 1794 och 1797 är treårsregister avtryckta. Detta exemplar utan de ofta saknade planscherna. Utgivare av "Sommarpromenaden" var enligt Björck sannolikt tryckaren J. F. Edman själv. De tio häftena innehåller blandat poetisk material både från in- och utland och hämtat från andra källor, mest samtida tidningspress. Den inhemska poesin är anonym, men där återfinns ett fyrtiotal dikter av Anna Maria Lenngren. Andra som är representerade är Franzén, Kellgren, Leopold och A. G. Silfverstolpe samt Bellman med vaggvisan för sonen Carl. Bland de utländska författarna återfinns namn som Pope och Klopstock. Björck sammanfattar att "Bidragen inflyter i en osovrad ström, med mästerverk och missfoster om varandra och utan den vägledning i valet mellan det goda och det mindre goda, som författarnamnen skulle utgöra". Matthias Floderus (1766-1822) utnämndes efter en akademisk karriär 1797 till kyrkoherde i Rasbo och Kil i Uppsala ärkestift. Han var en stor samlare och vän till Claes Fleming och C. C. Gjörwell.

22. **STAËL** (von **HOLSTEIN**, **ANNE LOUISE GERMAINE**). **Reflexioner öfver franska revolutionens viktigaste händelser af friherrinnan Staël; efter hennes död utgifne af hertigen af Broglio och friherre Staël. Öfversättning. I-III.** Sthlm, Z. Haeggström, 1818-19. 8:o. (16),334 + (6),329,(1) + (4),303,(1) s. Tre nära samtida bruna klotryggbd med tryckta titeletiketter och grönstänkta snitt. Ryggarna ställvis nötta och pärmhörnen lite stukade. Lätt lagerfläckiga. Några smärre solkfläckar i nedre marginalen på s. 1 och i den övre på s. 20-22 i del III. Med G. Lundgrens namneckning och Gustaf Tengvalls exlibris. ★1500

Originalen "Considérations sur les principaux événemens de la révolution française" utkom i Paris 1818.

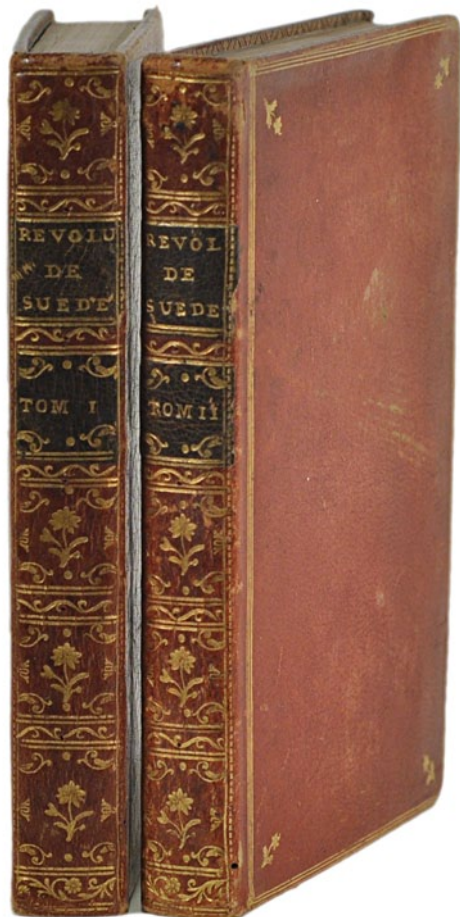
23. TISSOT, (C. J.). **Medicinsk och chirurgisk gymnastik, eller försök om nyttan af rörelse och stillhet vid sjukdomars botande.** Sthlm, J. Dahl, 1797. 8:o. (4), 260 s. Lätt nött samtida hfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg, benvit titeletikett och stänkta snitt. Ryggen ngt blekt och flammig. Bra inlaga med några obetydliga lagerfläckar. ★1500

Bibliotheca Walleriana 9601. Originalt, "Gymnastique medicinale et chirurgicale", utkom första gången 1780.

24. VERTOT, (R. A.) de. **Histoire des revolutions de Suede, où l'on voit les changemens qui sont arrivés dans ce royaume, au sujet de la religion & du gouvernement.** Nouvelle edition. I-II. Paris, l'imprimerie de Quillau, 1751-52. 8:o. (18), 401, (4) + (4), 362 s. Två ngt nötta vinröda samtida marokängbd med rikt guldornerade ryggar, gröna titel- och deltiteletiketter samt hela guldsnitt. Smala guldpräglade pärmåbårder, kantlinjer och inre denteller. Några små maskhål på ryggen och i falsarna. Pärmarnas insidor samt för- och eftersättsblad klädda med blått siden. Inlagorna har sporadiska lager- och småfläckar. En reva i yttermarginalen på s. 113 och en liten fuktfläck i övre marginalen på s. 275-88 samt några tråkiga fläckar i nedre marginalen på s. 301 i del I. I den andra delen en sotfläck i nedre marginalen på s. 164. Med en namnteckning "Vernier" på titelbladen och ett grav. exlibris i del I, "Bibliotecque de mr. Riston". ★2500

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 3048 som inte kände till denna upplaga. Tryckuppgiften återfinns bara i första delen.

Denna många gånger omtryckta historik som följer Sveriges historia fram till Gustav Vasas död utkom första gången 1695. Den är vid sidan av Voltaires Karl XII-biografi sannolikt den i äldre tid mest spridda boken om Sverige.

25. **Årsberättelser om vetenskapernas framsteg**, afgifne av kongl. Vetenskaps akademins embetsmän d. 31 mars 1828. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1828. 8:o. (4), VIII, (2), 334, (4), 1-67, (1 blank, 2), IV, 1-138, XII, 1-371, (1), (2), II, 1-75 s. Med en grav. titelvinjett. Samtida rött halvsaffianbd med gulddornerad rygg och gula snitt. Titeletiketten har ramlat bort men titeltrycket syns tydligt på den underliggande ryggen. Ryggskinet ngt nött på sina håll. Insidan av främre pärmen med äldre bläcknoteringar och litet märke efter en avlägsnad auktionsetikett. Fin inlaga med enstaka lagerfläckar. Med Carl T. Örnbergs och H. H. Hildebrandssons namnteckningar, den senare daterad den 21 oktober 1861 och överstruken. ★750

Utkom under detta namn från 1821. Innehåller, med egna titelblad, "Årsberättelse om framstegen i fysik och chemie" av Jac. Berzelius, "Årsberättelse i astronomien" av S. A. Cronstrand, "Årsberättelse om nyare zoologiska arbeten och upptäckter" av J. W. Dalman, "Årsberättelse om framstegen uti botanik" av Joh. Em. Wikström och "Årsberättelse om technologiens framsteg" av G. E. Pasch.